

Příloha č. 13

Rozhovor s asistentkou pedagoga paní Z. Ž.

Zaměříme se prosím na oblast respektování osobnosti žáků. Co pro respektování odlišností a potřeb každého dítěte dělají pedagogičtí pracovníci? O co konkrétně se snažíte vy?

Premýšlím, čím začít, tedy postupně – od rána... Den ve škole začínáme společným zpíváním v kruhu, všechny děti společně s učiteli a asistenty. Tento kruh vnímám jako symbol rovnocennosti a otevřenosti. Všichni na sebe vidíme, sedíme na koberci a jsme si „blízko“. Navzájem se pozdravíme jménem. Ve škole si tykáme a oslovujeme se křestními jmény. Následuje pedagogové představení denního plánu. Znat harmonogram dne je pro všechny velmi důležité. Poté je dán prostor na dotazy a otázky.

Samotná výuka probíhá často také v kroužku. Uprostřed leží výukové materiály, pomůcky. Děti se chovají přirozeně, ptají se a diskutují. Vědí, že „nic není špatné“ a nebudou ze strany učitele za svou odpověď a názor negativně ohodnoceny, či dokonce poníženy. V rámci samostatné práce děti pracují svým tempem, mají možnost si práci rozvrhnout, odpočinout si, využívat potřebné pomůcky a požádat o radu – ale nejdříve se pokusit samy u sebe, potom požádat o pomoc kamaráda, asistenta, učitele. Je přirozené, že nejlépe se domluví svým „jazykem“ dítě s dítětem. Ne vždy je to snadné, jak vidíme na společných pracích ve skupinkách.

Pedagog povzbuzuje děti v tom, aby se domlouvaly a společně sdílely. Potřebná je zpětná vazba a ocenění práce. Pracujeme v rozmanité skupině dětí – osobností – a každý má nárok na svůj „prostor“. Důležitá je pro pedagoga skutečnost, že se dítě snaží a pracuje na své maximum. Nenásleduje žádný trest, ale ani odměna, třeba formou známky, nesoutěžíme, „nenálepkujeme se“ šikuly či darebáky. Chceme, aby děti samy věděly, proč to dělají a jaký to má smysl. Často ve třídě slýchám otázky typu „Co navrhuješ?“, „Jak by se to dalo vyřešit?“. Snažíme se vést děti k samostatnosti a zodpovědnosti za svou práci, ale i za chování. Pro všechny ve třídě platí společně stanovená pravidla. Dojde-li k porušení pravidla, ihned se situace popíše a řeší se.

Dokážete porovnat rozdíly Archy oproti jiným školám?

Nedávno jsem navštívila „běžnou“ základní školu. Nechci rozebírat odlišnosti. Většina z nás do takových škol chodila, a protože jsme neměli srovnání, přišlo nám vše „běžné“. Mrzí mě ale, že i dnes na chodbě stojí učitelka a řve na dítě. Říkala jsem si, jak asi probíhá výuka s tímto přístupem a proč už to není konečně jinak ...! Velmi si vážím toho, že jsem druhým rokem ve škole, kde jsou děti přijímány takové, jaké jsou, a vzdělávají a vychovávají se v láskyplném prostředí – tak to vnímám. Každý den se sama učím – sleduji, jak kolegové jednají, řeší konflikty, učí děti. Pozoruji chod celé třídy, změny v chování dětí, chválím, usmívám se, povzbuzuji, pomáhám s řešením sporů. Ráda děti poslouchám, když vypráví, co zažily, viděly, z čeho měly radost nebo co se nepovedlo. Z jednoho semináře mi utkvělo přirovnání, že dítě je jako ledovec, nad vodou vidíme hlavně jeho problémy, afekty, ale ta velká část je schovaná pod vodou. Snažím se nacházet to dobré.

Dokážete posoudit, zda je dětem ve škole v převládající míře dobře? Proč si to myslíte konkrétně?

S odkazem na výše uvedené s jistotou odpovídám, že se děti cítí ve škole dobře. Vnímají, že jsou v bezpečném prostředí. Vidím, že se usmívají, komunikují s pedagogy, mezi sebou, jsou v pohodě. Mají-li konflikt mezi sebou, snaží se ho vyřešit samy nebo se s důvěrou obrátí na dospělého. Vědí, že jim bude vždy nabídnuta pomoc či rada. Mohou také využít „schránku důvěry“. Problémy pak pedagog řeší anonymně, bez uvedení konkrétních jmen dětí, často v komunitním kruhu. Znovu bych zdůraznila nutnost dodržování pravidel ve třídě.

Máte pocit, že škola uplatňuje respekt i směrem k vám, pedagogickým pracovníkům? Pokud ano, jak konkrétně? V čem by se dala tato praxe ještě zlepšit?

Ano, a vážím si toho. Osobně jsem se v předchozích zaměstnáních s takovým přístupem skutečně nesetkala – slušnost a otevřenost. Žádné autoritativní jednání, příkazy, ale dialog. Nejen na úrovni učitel–asistent, ale i mezi kolegy navzájem. V rámci školy máme pravidelné porady a schůzky, kde je prostor pro sdílení, diskusi a vyjádření vlastního názoru. Probíhá krátká každodenní komunikace s pedagogy, a tak vím, co se bude probírat, kde mám pomoci. Bylo by příjemné mít na toto více času. Obecně více času na komunikaci mezi pedagogy i s vedením školy, na zpětnou vazbu.

Máte pocit, že se systém vyvíjí a škola se snaží ho dále vylepšovat? K jakému konkrétnímu posunu podle vás například došlo v období posledního roku? Jaké prostředky a mechanismy škola v této snaze o zlepšení používá?

Škola nás podporuje v účasti na seminářích, konferencích, návštěvách jiných škol. Ve škole nás těší přítomnost budoucích učitelů v rámci projektu „Učitel naživo“. Nedávno se pro všechny pedagogy konal ve škole seminář týkající se komunikace s dětmi. Většina pedagogů absolvovala kurz respektování. Nově u nás funguje „plán pedagogického rozvoje“, kdy s ředitelkou školy individuálně hovoříme o tom, kam se chceme ve škole posunout a co proto uděláme. Začali jsme si natáčet práci v hodinách, komunitní kruh s tím, že se situace na videu rozeberou a vyhodnotí.

Děkuji za rozhovor.

